

استدینا

نومرو ۹

بخشیه

۶ تشرین ثانی ۱۳۲۴

بلغارلرک احوال مدینه حاضره

۲

بر مأمور واغونلری طولاشیوردی . قیافت خارجیہ سی صورت تلبسی اوروپایی بہ بکزمین ، یوکسک و یوقاریدن اشاغی بہ قدر اطوانہ وی الشکل اولان بومأمورک ایچندہ کی بارباراق اطوارندن و کوزلرینک حرکتدن آکلاشیلیوردی ؛ برده بلغار عسکری ویاچاوشی ویا زاندارمسی بو سیویل مأمور ایله برابر طولاشیوردی .

حریف نظر دقتی الک زیادہ ہم اشیاالرمہ صرف ایتدی . درت چانطہ ایچندہ ایکی فوطوغراف ماکنہ سی ، برده یول چانطہ سی تکمیل اشیاکی تشکیل ایدیوردی . ہر برسی آری آری معاینہ اولندی .

معاملہ سی ، عمومیتلہ قبول اولنش ، نزاکت عادیہ شرائطندن بیلہ عاری برکمرک مأموری وظیفہ سی اقتضای دنیانک ہرجنس آدمیلہ تماسدہ بولندیجی جہتلہ شمدی بہ قدر باشندہ کی سابقہ واوزرنده کی اوروپا البسہ سی نصل تقلید ایتدیسہ اصول معاشرہ دائر بعض اطوار و معاملاتی دہ اوکرمسی لازم ایدی . بنملہ ترکیجہ قونوشیوردی . یول چانطہ سندنہ برشی بولامدی . اوچ چانطہ بہ تقسیم اولنش بر فوطوغراف ماکنہ سی اوچ فوطوغراف ماکنہ سی دیہ قبول ایدیور . و بونلر ایچون آمریتہ صورمہ دن قرار ویرہ میوردی . دوشونیوردی ، و درت فوطوغراف ماکنہ سیلہ بلغارستاندہ نہ یابہ جقمی آکلامیوردی . نہایت کندی فکرنجہ فوطوغرافچی اولدیغمہ قرار ویرہ رکیم بیلیر نہ آغیر برکمرک آلق اوزرہ واغوندن چیقدی . یانسدہ کی اونیفورمہ لودہ چانطہ لری آچیق راقفلغمی فنا بر ترکیجہ ایله سویلہ رک برابر کتدی !

بتون ممالک مدنیہ دہ سیاحلرک توریتلرک ہر یردہ ہر زمان برابر کتور . دکاری بومہم فوطوغراف آلترینہ ایدیلان شو تعرض بنی وسار بولجیلری نفرت آمیز برحیرتہ سوق ایدیوردی ! ترن حرکتہ یقین برزماندہ ینہ عین مأمور اولکنہ نسبتاً دہا زیادہ آجی برزاکتلہ :

فلبه استاسیونی ایچون هرشی کمرکدن معافدر ! فوطوغراف چانطه لریکز
سربستدر !

ماننده ترکیه برشیلر سویلیدی . واغونمزده یوللانمغه باشلادی . آرتق
(روم ایلی شرقی) ده کیدیوردق .

خط امتیاز، روم ایلی شرقی والیسی: بلغارستان پرئسی فردیناند پاشا !
کولنچ الفاظ ، شرقه مخصوص ریاکارانه الفاب و معاملات ، آجی حقیقتلر
هپ بومشله دهده تطبیق اولمشدی .

هرحالیله نمایان اولیوردی که آرتق بلغارستان اداره سنده برطوپراقدن
کیدیوردق . عناصر عثمانیه دن ، اسلامیه دن طرفینده هیچ برشی کورولمیوردی .
کریه طوغری کچن اوزاقیقین کویلر بلغارلشدرلمشدی . او عثمانلی کویلرینه
مخصوص شاعرانه منظره لر کورلمیوردی . هله او منظره لره برجاذبه برشکل
مخصوص ویرن اوکوزل بیاض مناره جکلر غائب اولمشاردی .

بونلره مقابل یشیلنمش ، سورولمش ، ائی چالیشلمش ، غایت منبت
ومحصولدار اراضیدن کچیوردق .

آرصره نادرآ تصادف ایدن یوللارده برآئر انتظام وصنعت نمایان اولمیوردی .
طرفینده اعمالات صناعیه و — هندسیه دن نظر دقتی جلب ایده جک هیچ برشی
کورلمیور . و بیوک کوچوک استاسیونلرده کی خلقدهده فرقلی برعلامت ترقی
حسن اولمیوردی

فلبه یه یاقلاشیوردق . شهرک منظره سی ، اودیک قیالقی ، غرائیت و تراشیت
تیه لریله خاطرمدده قللمش ایدی .

اوزاقدن طانیسم . کوزلرم بیوک بنالری آرایوردی . شهرک اوکنده
اوزون و بیاض بر بنا فرق اولندی . استاسیون ده طانیسم .

فلبه یی کیم بیایر فصل کوره جکم دیه دوشونیوردم . ترهن شهره یاقلاشدیجه .
ترقیات صناعیه نک درجه لری کویستن فابریقه باجارینی آرییوردم . بونلرده ده
یوکسلماشلردی . ترهن اسکی استاسیون بناسی اوکنده طوردی . یکی استاسیون

دھا کاملاً ا کمال اولنماش اولدیغندن خدمات اسکی استاسیون بناسی داخلده -
اجرا اولنیوردی . بواسکی استاسیون بناسی ادرنه استاسیونی درجه سنده بر بنا
اولدینی کورولیوردی .
یکی بنا ایسه بیوک شهرلره مخصوص بر استاسیون ایدی . و بو ا کمال اولنوب
استعمال اولنغه ناشلاندقندن صو کره اسکیسی بیقیله رق اطراف سربست بر اقیله جقدی .
پرورڈلرم اوزرینه انشا آتی سو قه مأمور مهندس ایله بولوشدق و بنانک
منظره خارجه سندن رسملر مه تمامیله مطابق انشا اولنش اولدیغه معلوم
اولدیغندن مطالعات و تبعات سارہینی ایرتسی کونه برافه رق شهره طوغری
یوللاندم .

استاسیوندن شهرک کوبکنه واصل اولان کنیش بر بولدن کچوردم ؛ بویله
استاسیون جاده لری هر کوچوک شهرده سار یوللره نسبتاً کنیش و کوزلدر .
بورادهده یابه قالدیرملری کنارلرنده سیرک آغاچلر و منتظم ایکی قاتی بنالره
اصل شهرک میداننه قدر واصل اولیوردی . طرفینده کی بنالرده نظر دقتی جلب
ایده جک بر اثر معرفت کورولیوردی .

کوزلرم ، موهوم بلغار مدنیّت عتیقه سی ، اسکی بلغار چارلقی کی (اسکی
بلغار مسلك معماریی) دیه میدان قونمش آثار عتیقه و تاریخ معماری نقطه
نظرندن کولنج بر طاقم تشکلاتی آرییوردی . بو صروده ملی بر معرفتی بر
مسلك معماری بی احتوالیمک اوزره وقتیلہ (پلونه) ده انشا اولنان آبدہ خاطر مکلدی .
هر درلو تشکلاتیلہ معرفت معماریه و صناعیہ دن غاری اولان بو آبدہ
مقصد تاسیسی اعان و افهام ایده جک شکلری کولکلری ، قبارتمہ لری حاوی
دکلدی . طاشلر ، قورنیشلر او جافلرنده فصل صامت و ساکت ایستلر بنانک
اوزرنده کی یلرندهده اولیلجه روحلر کورونیورلردی .

نمایشلرله ، آینلرله رسم کشادی اجرا اولنشدی . او صروده ایدی که
(پلونه آرسلافی) غازی عثمان پاشانک فاتحده کی مثنی تر بیہ سی ده ا کمال اولنمشدر . . . !!
بونلری دوشونورکن جاده دن دھا کنیش بر میدانہ کشدم . صول طرفده

بر یارق و برده تشکلات و ابعادیه کچوک ، فقیر و فقط چیرکین و تناسبسنر قله لری ، فرونتونلری قبه لریله بیوکلکه یلتنن بر بنا واردی . بو بنا خصوصی بر شی دکلدی . صوردم . آرابه چی (عسکری غازینوسی) دیدی . تفرعات انشاییه و معماریه سنده کی ابتداییلکدن هر حالده بر بلغار معمارینک اثری کورولیوردی .

بورادن آرتق دها طار و دها ایشلک بر جاده یه کیریوردق ؛ اوتله قدر اطرافد هیچ اهمیتی بر بنا یوقدی .

اوکلهدن صوکره شهرک تفرعاتی حقنده دها زیاده بر معلومات المق اوزره بر جولان دها یابدق . قومیسرلک کابی حلمی بک افندی لطفاً بو کزتی یه اشتراک بیوردیلر . مفتی افندی بی ده زیارت ایله مشرف اولدق . اهالی اسلامیه دن و اشرافدن بعض محترم ذواتی دخی طایمق شرقنه نائل اولدم . اورادن اصل بیوک جاده استقامتده مریچ ساحلنه طوغری اینیوردق .

بو جاده دها تشکل ایتمک اوزره ایدی . اطرافده یاریسی ییقلمش بنالر کورولیوردی . بو استقامته تصادف ایدن جامعلرک احوال معماریه سی شایان تأسف بر حالده ایدی ! بلغار اداره سی مبانی وعناصر اسلامیه نک محوی خصوصنده هیچ بر فرصتی غائب ایتمز .

مریچ ساحلنه اینمک ایچون دار یوللره صابدق . بیوچک بر بنا اوکندن کچیوردق . بو بر مکتب ایدی . تفرعات تزینیه سنک صورت ترتیب و ابعادنده جهه سنک عمومیتله تشکلات انشاییه سنده یکنظرده کوزه چارپان بر بهره سزلک بر وقوفسزلق واردر .

برپارچه ایرلیده ، یونان مسلک معماری سنک اساسلری تقلید اولنه رق حصوله کتیرلمش غریب الشکل بر بنا جهه سی میدانه چیقدی . بناسنک نه یه تخصیص اولندیغنی کوسترمیان بو جهه یه دقتله باقیوردم خیلی امکار ، پاره لر صرف اولنمش بو بنانک نه اولدیغنی آکلامقده مشکلات چکیوردم . بر کلیسا اولدیغنی ایشیدنجه حیرت ایتدم . فی الحقیقه بنانک چایسی اوزرنده کی خاچلردن باشقه

کلیسا اولدینی ایما ایدہ جک برمسلك و اصول تزین ویا انشائی بی احتوائتمیوردی۔
 دیرکار، باشلقلر، قورنیشلر، فرونتونلری و سائر اقسام معماریه سی اولیه
 مهارتسز صنعتسز بر طرز و تناسبده یکدیگرله مزج ایدلمش ایدیکه هیئت
 عمومیه سندده تأثیرات، بنائک معماری ایچون موجب عار اوله جق درجهده
 کدر آمیز و قراقلق ایدی !

واقعا ایلك تشبثلك كافه سندده، ترقیاته طوغرو ایلك خطوه لرده بعض
 موفقیتسز لکار محققدر .

فقط بوموفقیتسز لکارک درجه سی، یالکز مکملیت و خارق العاده لکه و اصل
 اولان حدود داخلنده قالیرسه معذور کوریه بیلیر . تحصیل، تربیه علمییه
 و معلومات عملیه ده کی نقصانلردن متحصل اولدینی میدانده اولورسه هر حالده
 شایان تأخفدر .

علی الخصوص آثار معماریه ده بوکجه حقایقه دها زیاده دقت ایدلمک ؛
 لازمدر ؛ چونکه آثار معماریه ده کی موفقیتسز لک زمان ایله سیلنه مز، اثر ایله
 باقی قالیر !

بن بومطالعملری یوروتمکده ایدم که آرایه مز نهر ساحلنه واصل اولمشدی .
 آرتق شهرک مبانی نقطه نظرندن ترقیات جدیده سنه دار آلدیغمز فکرک هیچ
 بریارلاق جهتی اولماقله برابر بوراده محدود قلمغه باشلادی . بوقسم نسبتاً دها
 اسکی حالنده براقیلمش و تکمیل اعتبار و بازار استاسیون طرفنه کیتمشدی .

فقط بوکامقابل (مریچ) ک کنیش یتساغی، غایت کوزل آغاچلرله مزین
 آطه جقلری و قارشی ساحلک منظره شاعرانه سی کوزلری دها زیاده مفتون
 ایدیوردی . بورالرده مدح اولنان بلغار مدنیتندن هیچ برشی کورولموردی .
 قارشی ساحله واصل اولان اسکی برکوبری بوراده کی صنایع هندسیه تطبیقاتسک
 یکانه مأیوس و اختیار برشاهدی اولمق اوزره آیاقلری اوزرنده ازلیلوردی .

بوکوزل مناظرک بولطیف ساحلک . بوکنیش صویک، آکلاشیلوردی که
 قلبه نك شمیدیکی اهالیسی اوزرینه اجتماعی، حیاتی، صنایعی هیچ برتأثیر شمیری
 یوقدی ؛ اولماشدی .

طبیعتك شهرك بو قسمنه بخش ایتدیكى تشكلاتدن نه بیسوك استفاده لر
ایدیله بیلیردی . ساحلار : ریختیمار ایله محافظه ، صویك مجراسی اصلاح و سیر
سفانه مساعد بر حاله ارجاع اولنه بیلیر ایکی ساحل بر بریله دمیر قفس کیریشلرله
کوپریلرله ربط اولنور ، التریق قوتیله وسائط نقلیه مردلو منافقاتی تسهیل ایدر .
او زمان شهر اورویا شهرلرینه بکزه یه بیلیمك - استعدادینی آلمش اولور !
مریج ساحلی تعقیب ایدمرك کیدیوردق . یاراقلرله ، دالاری صوسطاحنه
قدر اکیلان سکود آغاجلری ، بوساحله غایت کوزل برمنظره ویریوردی .
کووده لری آره سنده صویك جریانی کوسترن بوروشوقلر ، حاره لر ، طالع ه جقلر ،
فرق اولنیوردی .

اسکی ترك مسكنده خراب برایکی بنانك او كندن كچیوردق . بونلر وقتیه
عثمانی اشراقنك ، اسلام اعیانك قوناقلری ایدی . کیم بیلیر نه قدر پاشالركده
اقامتگاه اولمشدر . قفسلی پنجره لرك آرقه سنده ، گوشه سدرلرنده ، نه قدر
چوق تازه کپوكلی قهوه لر ، آلتون صیچاقلی توتونلر ایچلمش ، ناشاعرانه
حیاتلر کیرلمش ، نه دبده لر ، اسرافلرله یشانیلمشده : طوپراغك احتیاجاتی .
ملك سفالت ومظالمه قارشى شكایاتی نظر اهمیت واعتباره آلمانمش !

وقتیه بویرلری بواهلایی ، وطنه ربط ایله اتحادی تأمین ایدن عدالت
قنادلری قیرلمش شمدی یکی شکل وطرزده کورمك ایستدیکمز ،
آرزو ایتدیکمز اواسکی مناسبات تجاریه ، آثار صناعیه وسائط مدنیه محو و نابود
اولمش ! اسکی یوللر ، شهرلری قصبه لری یکدیگرینه ربط ایدن اوزمانکی
ادوات متحرکیه وسائط نقلیه کوره یاپیلمش طاش قالدیرملر ، سیوری کیرلی
صاغلام کاریر کوپریلر ، مریج اوزرنده اورته یه ودها ایلریلره حتی داکره قدر
اولان سیر وسفرلر ساحلده کی منتظم طاش اسکله لر ، تجارت وصنایع طمارلری
قلامش ! اثریله قلامش !

هانیا اواسکی (بیزانتین) مدینتی ، آثار صناعیه سی ، تجارت و زنگینلکی . . .
هانیا اومدینتی کندی مدینتیرله مزج واعلا ایدن اوقووقلی نجیب عثمانیلرک ،

عادل ملتک ترقیات واجراآت وسیعہ سی ۱۰۴۰۴۰ ہانیا ۴۰۰۰ اوامین حیات
صاغلام استقبال ۴۰۰ ثمرہ دار مشغولیتلر ، تشبیلر ۴۰۰۰۰ علم ومعرفت
داهیلری ۴۰۰ حیت شجاعت فدائیلری ۴۰۰۰۰۰ ہانیا او انسانلر ۴۰۰۰
او عنصرلر ۴۰۰۰۰۰

ایشتہ اولرک مزارلری ، جسداری ، کیکلری ، اوزرنده بلغار تکملری ،
باربار مهاجراتی آغیر و ثقیل کسب قوت ایدیور ۱۰۰۰ او مقدس قبرستانلری
اوزرنده پارقلر تأسیس اولنیور ! ضبط وغصب اولنان طور ائک استقبالدہ کی
مدافعلری سودنہلری ایلہ والدہلریلہ بونلرک اوزرنده کزیور ۰۰۰ شمیدیکی
حافظلری دہ قوتلی ومتین آدیملریلہ ، آغیر چیزملریلہ چیکنہ نیور ۰۰۰ صولانیور ۰۰۰ !
ینہ داءا چیکنہ نیور ۰۰۰ !

بارلاق اونیفورملرک معدنی موسیقیسی ، جانخراش آوازہلری ، ملی ومتنقم
حوالری کوکلرہ قدر یوکسنیدیور ۰۰۰ ! کیم بیلیر بو سماواہ قدر سوق اولنسان
اجنبی اصوات ، آیاقلر آلتدہ درین طور اقلر ایچندہ ازیلن او اولورک کسب اعتلا
ایتمش اولان ارواحنی نہ قدر ازعاج ایدیور ۰۰۰۰ ؟

فقط بونلردن بو غاصبلردن شخصیتلری ، موجودیتلری ، حریتلری
صوک عثمانی حکومتک زنجیر ظلم واسارتدن ، سفاهت ومسایسندن تخلص ایلہ
قزنان بو یکی متشکل ملتدن اول او ارواحنی بز اعجاج ایدیوردق . بزاونسلمزک
خصائص ممتازہ سنی انکار ایشدیرہ جک ، تمیز تاریخی لکالہ یہ جک معاملاتمزلہ
اسکیلرک او ، صاف و ہیبتلی مزار طاشلرینک مہور اطوارندن دہ واتاقیوردق .
بزفسلی وریاکار عثمانیلر ، یکی عنصر ، تکمیل اوشانی غالیبتلری ، عالی موفقیتلری ،
او امکارلری ، مساعیلری ، دوکیلان قانلری ، تأمین اولنان ادارہ عادلہ یی مساواتی
اونوتدق . وطنک ہر پارچہ سی کبی بو طرفنی دخی مأمورین جاہلہ ومستبدہ نک
ظلم وسفاحتہ براقدق . سفالتہ محکوم ایتدک ۰۰۰۰۰ !

بن بونلری دوشونورکن کوزلرم دالیور . سرشک نفرت وانتقام ایلہ طولیور ،
قلم تترہ یور ۰۰۰۰ حیت ملیہ سندن ، آلتون یورکندن امین اولدیغ وطن قرداشم .

آرایه آرقداشم حلمی بکده عین صورتبه متحس اولیوردی که بر مدت سکت وصامت وطالغین قلع مسافه استدکن، سفیل وفقیر بر محله دن بجدکدنصوکره اوزاقدن بیاض دیوارله چویرلمش واسع بر طوپراق پارچهسفی کوستردی .

— اهالی اسلامیه نك واشرافك وهله مفتی افندینك بیوك همتریه ایسته بو یکی اسلام مزارلغنی بو حاله کتیره بیلهك دیدی ...

هر ایکیمزكه ایچی آغلیوردی !....

اسکی اسلام مزارلغنی، شهرک ایچنده شمدی قلبه نك واسع پارق تأسیس اولنان یرده ایدی. حکومت بو اراضینی، قبرستانی پاره ایله صائمقه راضی اولمیان اهالی اسلامیه لندن جبراً غصب ایدرك اوکا مقابل بو کونکی مزارلق اتخا اولنان طوپراغی ویرمشدی !!!!!

آرتق بورادن شهره عودت ایدیوردق . طوغری پارقه کیدیوردق ؛ یکی واسکی مزارلقلر آردسده قلع مسافه ایدیوردق .

بو یوللاردهده هیچ بر خارق العادهك کوردمدم. هر درلو آشکاتسبله غرب قصبه لرینک ویردیکی تأثیرادن تباعد ایدیوردی. شرق شهرلری دار یوللارینک شاعرانه منظره لری، لطیف وجاذب کولکه لری، کوزل و نمزج چیزکیلری، مزدوج وروحی رنگاری کورلیوردی.

پارقه کلدك : آغاچلریله یوللریله تشکلی اتمش برحاله ایدی. اوپوپاده کیلرك مرمر، زنکین حوضلری، آبدلری یرینه بوراده چتودن ایکی حوض، چقودن تقلید بیوك بر فسقیه دن بشقه بر شی یوقدی.

قلبه حقنده کی تدقیقام کافی ایدی. دهها زیاده دقت وفکر صرف ایتكده ایسته میوردم .

بلغار مدنیت و ترقیاتی حقنده کی مبالغه لی مطالعاتك قیمت ودرجه سفی تقدیر وتعیین ایتك اوزره ذهنآ بر مقیاس حاصل ایده بیلمش ایدم.

ایرتسی کونی استاسیون انشا آتنده کی ایشلرمی اکمال ایله بورادن اوزاقلاشمغه قرار ویردم .

حریبه نظارتی سرمعماری وهندسه ملکیه
مکتبی معلملرندن

کمال الدین